

dne 23. března 1921 pro zločin dle §u 73 tr. zák. a pro přestupek dle §u 36 zbrojního patentu k těžkému žaláři v trvání 5 měsíců, tvrdým ložem měsíčně zostřenému. Jako amnestie, o níž se zmiňuje rozsudek, přichází v úvahu zřejmě amnestie, které se rozhodnutím presidenta republiky ze dne 13. února 1922 dostalo osobám, odsouzeným trestními soudy pro účast na komunistických protizákonnostech, jež se staly v prosinci 1920. Odstavcem třetím tohoto rozhodnutí prominuty byly osobám, odsouzeným k trestům na svobodě, kratším osmnácti měsíců, tyto tresty nebo jejich zbytky celé, a to dle odstavce (4.) pod podmínkou, že osoby ty nebudou odsouzeny pro zločin, spáchaný do tří let od rozhodnutí presidenta republiky, a zůstaly dle odstavce (9.) rozhodnutí netknuty rozsudky, v nichž soud povolil podmíněný odklad trestu podle zákona ze dne 17. října 1919, čís. 562 Sb. z. a n. Zmateční stížnost poukazuje tudíž právem k tomu, že touto amnestií prominuty byly a to dokonce jen podmíněně pouze tresty, nikoli i právní následky odsouzení, a že amnestie ta nemá zejména v zápětí, že by odsouzení mělo býti v záznamech trestních vymazáno a odsouzený měl platiti zase za zachovalého, jako tomu bylo na příklad při amnestii dle odstavce I. vlastnoručního listu presidenta republiky ze dne 21. října 1919, jímž výslovně prominuto bylo o d s o u z e n í. Dle (1.) odstavce §u 2 zákona o podmíněném odsouzení, je však podmíněné odsouzení vyloučeno mimo jiné, byl-li vinník již dříve odsouzen pro zločin na dobu delší tří měsíců, a neplatí toto obmezení dle (2.) odstavce téhož §u jen tehdy, uplynulo-li do dne, kdy spáchal týž vinník nový trestný čin, při zločinech deset let ode dne, kdy byl trest vykonán, k d y b y l t r e s t p r á v o p l a t n ě p r o m i n u t, kdy byl výkon trestu promlčen, nebo bylo podle zákona o podmíněném odsouzení vysloveno, že se podmíněně odsouzený osvědčil. V tomto případě spáchal však obžalovaný nový trestný zločin rušení náboženství dle §u 122, b) tr. zák., vedle přečinu proti veřejnému pokoji a řádu ve smyslu §u 283 tr. zák., již dne 28. srpna 1921, tedy dokonce ještě dříve, než mu trest, jemu dříve uložený, byl prominut. Zmateční stížnost namítá tudíž právem, že nalézací soud při výměře trestu, jejíž zákonnou součástí je i výrok o podmíněném odkladu trestu, překročil svou trestní pravomoc, vysloviv, že odsouzení obžalovaného je podmíněné, přes to, že je podmíněné odsouzení dle §u 2 citovaného zákona vyloučeno.

Čís. 1189.

**Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).
V obchodu deputátním uhlím nelze ještě spatřovati pletichy.**

(Rozh. ze dne 23. dubna 1923, Kr I 129/22.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudě v Praze ze dne 6. prosince 1921, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přečinem dle §u 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919 čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Nalézací soud zjišťuje, že stěžovatel obchodoval v roce 1919 a 1920 uhlím tím způsobem, že je odebíral částečně z dolu P., částečně nakupoval od horníků a úředníků, jimž bylo přikázáno jako uhlí deputátní, při čemž jim platil vyšší ceny, než byly ceny maximální, a že je prodával různým spotřebitelům, zejména řetězokovářům v L. a v okolí po 24 až 44 Kč za 1 q. Soud spatřuje v jednání stěžovatelově přečin pletich dle §u 11 čís. 4 lichevního zákona, ježto nebyl tehdy obchod uhlím volný, takže stěžovatel, jemuž nebylo uhlí úředně přidělováno, obcházel předpisy týkající se obchodu uhlím; tím pak, že uhlí, od horníků a úředníků kupované, přeplácel a že pak toto uhlí jakož i uhlí z dolu P. odebrané s obchodnickým ziskem dále prodával, stupňoval prý ceny tohoto předmětu potřeby. Zmateční stížnost obžalovaného jest odůvodněna již s hlediska čís. 9 a) §u 281 tr. ř. Pletichami podle §u 11 čís. 4 zákona o trestání válečné lichvy dlužno rozuměti každé úmyslné jednání, které, hledíc k poměrům, vyvolaným válkou, vybočuje z mezí řádného a solidního obchodu. V době, o niž tu jde, hospodařil uhlím stát; spotřebitelé mohli dostat uhlí buď na lístky, k tomuto účelu vydané, nebo jiným způsobem, veřejnou mocí upraveným, nikoli však bezprostředně z dolu nebo velkoobchodu. Stěžovatel jest sice oprávněným obchodníkem uhlím, neopatřil si však předepsaného povolení k nákupu uhlí z dolu. Kupoval-li z dolu a prodával-li **přes to uhlí způsobem** shor uvedeným, činil tak zajisté neprávem, neboť jednal proti předpisům o zásobování spotřebitelů uhlím. Avšak porušení těchto předpisů neodůvodňuje ještě samo o sobě předpokladu, že jednání stěžovatelovo zakládá skutkovou povahu přečinu pletich podle §u 11 čís. 4 zákona o lichvě, neboť musela by tu býti podstatná náležitost tohoto přečinu, totiž způsoblost stěžovatelova jednání, stupňovati cenu předmětu potřeby. Této známky však jednání jeho postrádá. Nalézací soud shledal ji jednak v tom, že stěžovatel prodával uhlí s obchodnickým ziskem a že tudíž neprávem na něm vydělával, jednak také v tom, že deputátní uhlí, jež kupoval od horníků a úředníků, přeplácel. Toto stanovisko není však správným; účelem zákona o trestání válečné lichvy jest, chrániti spotřebitele před cenou přemrštěnou, tedy před cenou, skutečnou hodnotou věci neodůvodněnou; účel tento sleduje i předpis §u 11 čís. 4 zákona. Dlužno proto v každém případě zkoumati, zda jednání obžalovaného bylo způsobilé, stupňovati cenu nad skutečnou hodnotu věci, totiž nad cenu, která by se vytvářila za působení vlivů hospodářsky odůvodněných a právně uznávaných. Za takové stupňování nelze však pokládati takové zvýšení ceny předmětu potřeby, které jest nutně spojeno s hospodářsky odůvodněnými přechody, nýbrž jen takové zvýšení její, které jest hospodářsky neodůvodněno. Činnost stěžovatelova spočívala v tom, že opatřoval spotřebitelům, zejména řetězokovářům v L. a v okolí, kteří k provozování svých živností a tudíž k **uhájení svého živobytí** uhlí nutně potřebovali, tento předmět potřeby, který sám v Kladně kupoval a vlastními potahy spotřebitelům dovážel. Tím vyvíjel beze sporu činnost s jejich hlediska hospodářsky odůvodněnou, ba nutnou, neboť dotyční spo-

třebitelé museli si uhlí nějakým způsobem opatřiti. S převodem uhlí z dolu do rukou spotřebitelů byly však přirozeně nutně spojeny výlohy, námaha a ztráta času. Počítal-li si pak stěžovatel jako obchodník uhlím mimo skutečné výlohy za dopravu uhlí na místo určení ještě obchodnický zisk, o němž nebylo zjištěno, že byl nepřiměřeným, byl tento zisk jen náhradou za jeho osobní námahu a ztrátu času; a také tato náhrada jest hospodářsky odůvodněnou, neboť, kdyby této námahy a ztráty času nebyl vynaložil stěžovatel, byli by tak museli učiniti spotřebitelé, pokud se týče každý z nich, čímž by se uhlí, na dolu neb od horníků koupené pro ně, ne-li zvýšenou tedy aspoň stejnou měrou zdražilo, jako činností stěžovatelovou. Zisk stěžovatelův byl prostě odměnou za hospodářskou službu jím spotřebitelům prokázanou. S tohoto hlediska jest tedy zřejmo, že cena, za kterou stěžovatel uhlí kupoval, byla jeho jednáním stupňována jen v míře hospodářsky odůvodněné, v míře, která jest vždy nutná, má-li se uhlí dostat co nejrychleji do rukou spotřebitelů, a o kterou by se byla nákupní cena zvýšila i kdyby nákup sám byl býval ve shodě s předpisy o úpravě obchodu uhlím. Nalézací soud tedy právně pochybil, podřadiv jednání stěžovatelovo skutkové povaze přečinu pletich po rozumu §u 11 čís. 4 zákona o lichvě. Skutkovou povahu tohoto přečinu nelze však spatřovati ani v tom, že stěžovatel, jak nalézací soud zjistil, platil za uhlí, které kupoval od horníků a úředníků, vyšší ceny, než ceny maximální. Tu budiž především poukázáno k tomu, že uhlí »députátní« buď již prošlo distribucí, prováděnou úřady správními za účelem stejnoměrného opatřování obyvatelstva uhlím, nebo jí nebylo nikdy podrobena. V žádném případě tedy nákupem tohoto uhlí z rukou nikoli dolů neb obchodníků, nýbrž destinatářů za účelem dalšího obchodu nebyly mařeny dispozice úřadů správních a nelze mluvíti při tomto uhlí, státem již nebo vůbec neobhospodařovaném, o porušování předpisů o úpravě obchodu uhlím. Pokud pak jde o okolnost, že předražený nákup choval v sobě způsoblost, přenéstí na spotřebitele zvýšení ceny, obsažené již v tomto způsobu nakupování, cizím řádnému obchodování, tu nehledě k tomu, co shora uvedeno, nelze se na všeobecný podpůrný pojem »pletich, jež jsou z p ů s o b i l é s t u p ň o v a t í cenu předmětu potřeby«, odvolávati bez obmezení tam, kde se sice jedná o takový způsob obchodování, kde se však zákon dotýčnou činností pachatelovou obírá ve zvláštních předpisech a kde jí označuje za jiný, zvláštní trestný čin. Takové ustanovení obsahuje zákon o trestání válečné lichvy v §u 9, podle něhož dopustí se přestupku, po případě přečinu nebo zločinu, kdo při nákupu předmětů potřeby, jež h o d l á z c i z i t í, přeplácí prodávanou cenou, nebo, nepožaduje-li se určitá cena, úředně stanovenou cenou, není-li tu však takové ceny, až dosud obvyklou cenou. V této příčině není však zjištěno, zda byla dotýčnými horníky a úředníky určitá cena požadována čili nic, takže by přeplácení maximálních cen přicházelo v úvahu teprve v druhé řadě; není také zjištěno, zda dělo se toto jednání stěžovatelovo v menším či snad ve velkém rozsahu (§ 9 (3) lit. b) lich. zákona), takže není zrušovacímu soudu možno, rozhodnouti ihned ve věci samé, ba ani posouditi, zda jde jen o přestupek, či o přečin.